

РАЗСЛЕДВАНИЯТА НА ИНСПЕКТОР ГАМАШ

ЛУДОСТТА НА ТЪЛПИТЕ

ЛУИЗ ПЕНИ

Единствен в света деветкратен носител на наградата „Агата Кристи“

 ПЪРВА ГЛАВА

– Тази работа не ми харесва, *patron*². – Гласът на Изабел Лакост в слушалката беше тревожен, почти паникьосан.

Главен инспектор Гамаш погледна към развълнуваната тълпа, докато шумът в залата се усилваше все повече и наставаше врява.

Преди година подобно събиране щеше да е не само немислимо, а дори незаконно. Щяха да го прекратят и да направят тестове на всички. Но благодарение на ваксините вече нямаше нужда да се притесняват от разпространението на смъртоносен вирус. Трябваше да се притесняват само от размирици.

Арман Гамаш никога нямаше да забрави как премиерът на Квебек, негов личен приятел, му се бе обадил, за да му съобщи, че е създадена ваксина. Човекът плачеше, едва успяваше да изрече думите.

Когато затвори телефона в онзи ден, на Арман му се виеше свят. Чувстваше как в гърдите му се надига нещо като истерия. Усещането не приличаше на никое, което беше изпитвал. Не и в този мащаб. Не беше просто облекчение, беше своеобразно прераждане. Въпреки че не всички – и не всичко – щяха да бъдат възкресени.

Когато пандемията най-после беше обявена официално за приключила, малкото селце Трите бора, където съпрузите Гамаш живееха, се беше събрало на селския площад, където бяха прочетени имената на починалите. Техни близки бяха

² Шефе (фр.). – б. пр.

засадили дървета на поляната над параклиса. От този ден натаък мястото щеше да се нарича Новата гора.

След това, много тържествено, Мирна беше отключила книжарницата си. А Сара беше отворила вратите на своята *boulangerie*³. Мосю Беливо сложи табелата с надпис *Ouvert*⁴ пред смесения си магазин, а сред тълпата се разнесоха радостни възгласи, когато Оливие и Габри отключиха бистрото.

На барбекюта на селския площад се печеха бургери, хотдози, стекове и съомга на кедрови плочи. Сладкишите и пайовете на Сара и маслените тартове бяха сложени върху дълга маса, където Били Уилямс помагаше на Клара Мороу да донесе кофите с домашната си лимонада.

Имаше игри за децата, а по-късно – открит огън и танци на затревения площад.

Приятели и съседи се прегръщаха и дори се целуваха. Въпреки че им се струваше странно и малко палаво. Някои все още предпочитаха да се поздравяват с докосване на лактите. Други продължаваха да носят маските си. Като броеница или заешка лапа, или пък медальон с образа на свети Христофор, който обещаваще закрила за пътника.

Когато Рут се закашля, всички се отдръпнаха, въпреки че сигурно и бездруго щяха да се отдръпнат.

Бяха останали следи, разбира се. Това ужасно време имаше дълга опашка.

А сегашното събитие, в бившата спортна зала на университета на няколко километра от Трите бора, беше жилото на тази опашка.

Главен инспектор Гамаш погледна над огромното пространство към вратите в отсрещния край, където продължаваха да прииждат зрители.

– Изобщо не трябва да го разрешават – каза Лакост.

Не можеше да не се съгласи. Според него всичко, свързано с това събитие, беше лудост. Но се случваше.

– Под контрол ли е всичко?

Тя се забави с отговора.

³ Пекарна (фр.). – б. пр.

⁴ Отворено (фр.). – б. пр.

– Да. Но...

Но...

От страничния край на сцената той огледа помещението и видя инспектор Лакост от едната страна. Тя беше с цивилно облекло, със служебната си карта от *Sûreté du Québec*⁵ ясно видима върху якето.

Беше се качила върху платформа, от която можеше по-добре да наблюдава набъбващата тълпа и да насочва полицаите към евентуални проблемни места.

Въпреки че не беше много над трийсетгодишна, Изабел Лакост беше една от най-опитните му полицайки. Беше участвала в овладяването на размирици, в престрелки, в заложнически ситуации и конфликти. Беше заставала лице в лице с терористи и убийци. Беше претърпяла сериозно нараняване, за малко да бъде убита.

Вече почти нищо не можеше да разтревожи Изабел Лакост. Но беше очевидно, че в момента е разтревожена.

Зрителите си проправяха път с лакти в опит да се доберат до място, откъдето да виждат по-добре сцената. Из цялата голяма зала възникваха спречквания. Блъскането не беше необичайно сред тълпите от хора с противоположни възгледи. Полицията си бе имала работа и с по-сериозни стълкновения и бързо бяха успявали да успокоят положението.

Но...

Още преди Изабел да го каже, той самият го беше почувствал. В стомаха си. В тръпките по кожата си. В бодежите по палците си...

Виждаше, че погледът на Изабел е вперен във възрастен човек и млада жена в средата на залата. Двамата се ръгаха с лакти.

Не много грубо. Засега. А един полицаи си проправяше път през тълпата, за да ги усмири.

Тогавашко Лакост не отделяше очи точно от тези двамата?

Гамаш продължи да гледа втренчено. И усети как косъмчетата по тила му щръкнаха.

Мъжът и жената носеха една и съща голяма кръгла значка върху зимните си якета с текста *Всичко ще бъде наред*.

⁵ Квебекската полиция (фр.). – б. пр.

Това, както той знаеше, беше игра с думата „наред“. От началото на пандемията тя беше придобила няколко значения. И не всички се отнасяха до здравето, нито бяха здравословни според Гамаш.

Той стана съвсем неподвижен.

В хода на трийсетгодишната си кариера беше присъствал на много демонстрации и на немалко размирици. Познаваше горещите точки. Предвестниците. Знаеше и колко бързо нещата могат да ескалират.

Но... но през всичките си години като висш полицай в *Sûreté du Québec* никога не беше виждал това.

Тези двама души, мъжът и жената, бяха съмишленици. Със значките си заявяваха своята подкрепа. Но въпреки това бяха насочили яростта си, обикновено запазена за „противника“, един срещу друг. Гневът беше излязъл извън контрол. И се беше стоварил върху най-близката мишена.

В залата беше задушно. Въпреки че се бяха облекли подходящо за извънредния студ навън, сега хората бяха на закрито и бяха облечени прекалено топло със своите зимни якета, тежки ботуши, шалове и ръкавици. Сваляха вълнените си шапки и ги пъхаша в джобовете си, при което косата на иначе вчесаните хора щръкваше, сякаш или си бяха изкарвали акъла от страх, или им беше хрумнала поразително добра идея.

Застанали плътно един до друг, хората в тълпата прегряваха и физически, и емоционално. Главен инспектор Гамаш почти усещаше миризмата от нагорещяващите се раздразнени нервни окончания.

Той погледна безсилно към високите прозорци зад Лакост. Бяха отдавна запечатани с маджун и нямаше как да се отворят, за да може студеният свеж въздух да влезе в залата. Бяха опитали.

Тренираният поглед на главния инспектор продължи да се движи над тълпата. Да възприема и видимото, и невидимото. Положението, както му се струваше, още не беше достигнало точката на кипене, повратната точка. Неговата работа в качеството му на ръководител на операцията беше да се погрижи да не стигне дотам.

Ако нещата тръгнаха в тази посока, щеше да овладее ситуацията. Но знаеше, че и тук се крият рискове. Дори ако се абстрахираше от моралните възражения срещу това да прекратиш сбирка, която се провежда напълно законно, проблемът, който беше на първо място за него, беше обществената безопасност.

Ако наредеше на полицаите си да влязат и да сложат край на събитието, можеше да предизвика насилието, което се опитваше да избегне.

Да контролираш тълпа така, че да не се стига до меле, не беше философия. Стратегиите се учеха; той самият учеше кадетите в Академията на *Sûreté* да овладяват мащабни събития, които можеха да излязат извън контрол. Но в крайна сметка всичко опираше до преценка. И дисциплина.

Полицаите трябваше да държат под контрол тълпата, но и себе си. Веднъж като кадет Гамаш беше видял как по време на демонстрация обучени полицаи се паникьосаха, развалиха строея и започнаха да бият своите съграждани.

Беше ужасяващо. Отблъскващо.

Под негово командване не се беше случвало никога, но Гамаш подозираше, че при подходящото стечение на обстоятелствата можеше да се стигне дотам. Ужасно беше да станеш свидетел на лудостта на тълпите. Лудостта на полицията с палки и пистолети беше още по-страшна.

Сега той се обърна към старшите си полицаи един по един и поиска да чуе докладите им. Собственият му глас беше спокоен и авторитетен.

– Инспектор Лакост, как преценяваш ситуацията? – заговори той в микрофона си.

Последва кратка пауза, докато тя обмисляше отговора си.

– Хората ни контролират положението. Мисля, че в този момент е по-рисковано да спрем събитието, отколкото да го оставим да продължи.

– *Merci*⁶ – каза Гамаш. – Инспектор Бовоар, как са нещата отвън?

⁶ Благодаря (фр.). – б. пр.

Винаги спазваше условностите, когато говореше по открита честота, като предпочиташе да се обръща към тях с чиновете им, а не само по име.

Въпреки протестите си инспектор Жан Ги Бовоар беше разпределен – по неговото мнение прокуден – на входа.

Бовоар, който приближаваше четиресет, беше строен, в добра форма, въпреки че започваше да трупа малко сланинки. Делеше поста си като заместник на Гамаш с Изабел Лакост, а освен това беше и негов зет.

– Ще надхвърлим капацитета, *patron* – докладва той от преобърнатата щайга, върху която беше стъпил.

Жан Ги сложи ръката си в ръкавица над очите, за да ги засенчи от отблясъка на слънцето върху снега. Хората, които още чакаха на опашка, тропаха с крака, търкаха ръцете си в ръкавици, за да поддържат кръвообращението, и го зяпаха, сякаш Бовоар носеше лична отговорност за зимата.

– Бих казал, че чакат да влязат още сто и петдесет, може би сто и осемдесет. Започват да стават доста нетърпеливи. Малко се блъскат, но още няма сбивания.

– Колко са влезли досега? – попита Гамаш.

– Стигнали сме до четиристотин и седемдесет.

– Знаеш горната граница. Какво смяташ, че ще стане, когато я достигнете?

– Трудно е да се каже. Тук има и няколко деца, семейства. Макар че защо някой въобще би довел дете на подобно...

– Съгласен съм.

В момента и в залата имаше деца. Гамаш беше наредил на хората си да се погрижат приоритетно за тях, ако най-лошото се случеше.

Това беше кошмарът, разбира се. Хора, които стъпкват до смърт други в безумен стремеж да влязат – или да излязат, – ако нещо се случи. А децата бяха най-уязвими.

– Някакви оръжия?

– Няма пистолети. Няма ножове – докладва Бовоар. – Конфискувахме няколко бутилки и голям брой плакати. Това доста ядоса хората. Човек би помислил, че в Хартата за правата на човека е записано, че имаш право да внесеш в претъпкана зала

нещо, което може да послужи като бухалка. – Той сведе очи към купчината в снега до тухлената стена.

Повечето бяха ръчно изписани, с пастели, и закрепени с телбод за пръчки. Беше някак по-лошо, когато заплахите бяха написани с пастели. Някои плакати дори бяха изработени от деца, с фразата *ça va bien aller*.

Всичко ще бъде наред.

Това беше достатъчно, за да накара кръвта на Бовоар да закипи. Демонстрантите си бяха присвоили израз, който през пандемията беше означавал утеха. А сега го бяха изопачили до кодова фраза, до скрита заплаха. Или още по-лошо – бяха накарали децата си да го направят.

Той погледна към тълпата и забеляза блъскане тук-там сега, когато хората започваха да подозират, че може би няма да успеят да влязат, а техният съперник може би щеше.

– Тук положението започва да става по-напрегнато – каза Бовоар. – Мисля, че трябва да затворим залата, *patron*.

– *Merci* – каза Гамаш и въздъхна.

Въпреки че със сигурност щеше да обмисли съвета на Бовоар, а Жан Ги може би дори щеше да се окаже прав, Гамаш трябваше да признае, че в този рядък случай не се доверяваше на преценката на заместника си. Тя не можеше да не е оцветена от личните му чувства. Затова, въпреки протестите на Бовоар, му беше възложил да отговаря за сигурността навън, а не вътре в залата.

Гамаш погледна часовника си. Четири без пет.

Беше време да реши. Да позволи ли провеждането на събитието, или не.

Погледна отново зад себе си и видя две жени на средна възраст, които стояха заедно в тъмното.

Тази вляво, с черни панталони и сиво поло, държеше клипборд и изглеждаше притеснена.

Но вниманието на Гамаш беше привлечено по-силно от другата.

Професор Абигейл Робинсън кимаше, докато другата жена говореше. Сложи ръка на рамото на колежката си и се усмихна. Беше спокойна. Съсредоточена.